T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2022/318
KARAR NO : 2022/670
KARAR TR : 28/11/2022

ÖZET: Geçici Köy Korucusuolarak görev yapmış olan davacının eksik hizmet süresinin tespiti, sigorta primlerinin yatırılması ve emeklilik işlemlerinin başlatılması istemiyle açtığı davanın, ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Z. A
Vekili : Av. N. A
Davalı : Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, davacının Şemdinli ilçesinin....köyüne bağlı.... mezrasında geçici köy korucusu olarak görev yapmaktayken 07/10/2015 tarihinde görevini ihmal ettiği iddiasıyla görevine son verildiğini,idari yargıda açtığı davanın, Erzurum Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesinin 09/05/2019 tarih ve E.2019/324, K.2019/876 sayılı kararıyla lehinesonuçlandığını belirterek, iptal kararı sonrasında fesih ve iptal tarihleri arasındaki ve eksik bildirilen dönemlere ilişkin hizmet süresinin tespiti ile sigorta primlerinin yatırılması ve emeklilik işlemlerinin başlatılması talepli başvurusunun reddi işleminin iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. **Van 4. İdare Mahkemesi 23/12/2020 tarihli ve E.2020/3691, K.2020/3430 sayılı kararı** ile, *"5510 sayılı Kanun'un 101. maddesinde, aksine hüküm bulunmayan hallerde bu Kanun'un uygulanması ile ilgili uyuşmazlıkların iş mahkemesinde görüleceğinin belirtildiği ve primlerin ödenmesine ilişkin hususların düzenlendiği 86. maddede uyuşmazlıkların çözümü konusunda idare mahkemelerinin görevli olduğuna ilişkin özel bir düzenleme bulunmadığından, iş bu davanın görüm ve çözümünde iş mahkemelerinin görevli olduğu"* gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine karar vermiştir. Bu karar, istinaf edilmeksizin 12/02/2021 tarihinde kesinleşmiştir.

3. Davacı vekili bu kez, davacının açıkta kaldığı ve eksik bildirilen dönemlere ilişkin hizmet süresinin tespiti, ödenmeyen sigorta primlerinin Sosyal Güvenlik Kurumuna yatırılması ve emeklilik aylığının bağlanması taleplerinin kabulüne karar verilmesiistemiyleadli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

4. **Şemdinli Asliye Hukuk (İş) Mahkemesi 19/02/2021 tarihli ve E.2021/204, K.2021/176 sayılı kararı** ile, *"idari işlemin iptaline ilişkin uyuşmazlığın çözümünde HMK 114/l-b maddesi gereğince İdare Mahkemelerinin görevli olduğu"* gerekçesiyle, yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle davanın usulden reddine karar vermiştir. Bu karar, istinaf edilmeksizin 11/03/2021 tarihinde kesinleşmiştir.

5. Davacı vekili, ortaya çıkan görev uyuşmazlığının giderilmesi amacıyla dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesini talep etmiş, adli yargı yerince 29/03/2022 tarihli ve E.2021/204 sayılı üst yazı ile dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

Mevzuat

6. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun *"Tespit davası"* başlıklı 106. maddesi şöyledir:

"(1) Tespit davası yoluyla, mahkemeden, bir hakkın veya hukuki ilişkinin varlığının ya da yokluğunun yahut bir belgenin sahte olup olmadığının belirlenmesi talep edilir.

(2) Tespit davası açanın, kanunlarda belirtilen istisnai durumlar dışında, bu davayı açmakta hukuken korunmaya değer güncel bir yararı bulunmalıdır.

(3) Maddi vakıalar, tek başlarına tespit davasının konusunu oluşturamaz."

7. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun*"Uyuşmazlıkların çözüm yeri"* başlıklı 101. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar iş mahkemelerinde görülür."

8. 5510 sayılı Kanun'a 7077 sayılı Kanun'un 44. maddesiyle eklenen Ek 15. maddesinde şu düzenlemeye yer verilmiştir:

"442 sayılı Kanunun 74 üncü maddesinin ikinci fıkrası gereğince güvenlik korucusu olarak görevlendirilenler, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır ve haklarında uzun vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası hükümleri uygulanır...

...Bu madde kapsamındaki sigortalılarla ilgili olarak bu maddede aksine hüküm bulunmaması kaydıyla bu Kanunun ilgili hükümleri uygulanır. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları tespit etmeye Kurum yetkilidir."

9. 442 sayılı Köy Kanunu'nun 74. maddesinin ikinci fıkrası şöyledir:

"Cumhurbaşkanınca tespit edilecek illerde; olağanüstü hal ilanını gerektiren sebeplere ve şiddet hareketlerine ait ciddi belirtilerin köyde veya çevrede ortaya çıkması veya her ne sebeple olursa olsun köylünün canına ve malına tecavüz hareketlerinin artması hallerinde, valinin teklifi ve İçişleri Bakanının onayı ile yeteri kadar güvenlik korucusu görevlendirilmesi kararlaştırılabilir. Bu şekilde görevlendirilecek güvenlik korucusu sayısı 40.000 kişiyi geçemez. Cumhurbaşkanı bu sayıyı yüzde elliye kadar artırmaya yetkilidir. Görevlendirmeyi gerektiren hallerin ortadan kalkması durumunda veya idarî zaruret hallerinde görevlendirmeye ilişkin aynı usûl uygulanmak suretiyle güvenlik korucusu olarak yapılan görevlendirmelere son verilebilir. Güvenlik korucularından 55 yaşını dolduranların görevleriyle ilişikleri kesilir."

10. 442 sayılı Kanun'un 74. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"Güvenlik korucularının görev alanı, görevli oldukları köyün hudutları içinde kalan alandır. Gerektiğinde vali veya kaymakam onayı ile güvenlik korucularının görev alanları, geçici ve süresi belirli olarak köy hudutları dışına genişletilebilir ve görev yerleri değiştirilebilir. Güvenlik korucuları diğer bir ilin valisinin talebi üzerine, istihdam edildikleri ilin valisinin onayı ile geçici ve süresi belirli olarak iller arasında görevlendirilebilir. Bu durumda, güvenlik korucusunun harcırahı görevlendirildiği valilik tarafından ödenir."

11. 442 sayılı Kanun'un 74. maddesinin dördüncü fıkrası şöyledir:

"Köy Korucuları ve Güvenlik Korucularının görevde bulundukları süre içinde yaralanmaları, engelli hâle gelmeleri veya ölümleri halinde '2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun' hükümleri uygulanır."

12. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun *"İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı"* başlıklı 2. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

" 1. İdari dava türleri şunlardır:

a) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

13. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 28/11/2022 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, idari ve adli yargı yerleri arasında anılan Kanun'un 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari ve adli yargı dosyalarının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacının istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

14. Raportör-Hâkim Murat UÇUR'un, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

15. Dava, güvenlik korucusu olarak görev yapmaktayken Hakkari Valiliğinin 07/10/2015 tarihli Olur'u ile görevini ihmal ettiğinden bahisle görevine son verilmesi üzerine idari yargı yerinde açtığı davanın lehine sonuçlanmasından sonra 2019 yılında görevine tekrar dönen davacının açıkta kaldığı ve eksik bildirilen dönemlere ilişkin hizmet süresinin tespiti, sigorta primlerinin yatırılması ve emeklilik işlemlerinin başlatılması taleplerinin kabulüne karar verilmesiistemiyleaçılmıştır.

16. Adli ve idari yargı yerlerinde açılan davalardaki talepler gözetildiğinde; davanın İdare Mahkemesi kararının uygulanması ile sınırlandırılamayacağı, davacının görevine son verilme ile yeniden göreve başlama tarihlerini de aşacak şekildehizmet sürelerinin tespitine ilişkin olduğu görülmektedir.

17. Dosya kapsamı ve yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre, tespit davasının 6100 sayılı Kanun'un 106. maddesinde düzenlendiği, buna karşılık 2577 sayılı Kanun'un *"İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı"* başlıklı 2. maddesinde tespit davasının belirtilmediği görülmektedir.

18. Bu durumda, 442 sayılı Köy Kanunu'nun 74. madde hükmü kapsamında *"güvenlik korucusu"* olarak istihdam edilen davacının, dava konusu ettiği dönemle ilgili olarak, 5510 sayılı Kanun'un Ek 15. maddesine göre, 5510 sayılı Kanun'un 4.maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılması için aranan koşulları taşıyıp taşımadığına, bu bağlamda sigorta primlerinin ödenip ödenmemesi gerektiğine ve sonuçta emekliliğe hak kazanıp kazanamayacağına yönelik hukuki değerlendirmenin, 5510 sayılı Kanun'un 101. maddesi uyarınca adli yargının görev alanına girdiğisonucuna varılmıştır.

19. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Şemdinli Asliye Hukuk (İş) Mahkemesinin 19/02/2021 tarihli ve E.2021/204, K.2021/176 sayılıgörevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Şemdinli Asliye Hukuk (İş) Mahkemesinin 19/02/2021 tarihli ve E.2021/204, K.2021/176 sayılıGÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

28/11/2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Nilgün	Doğan	Eyüp
TOPAL	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN